

‘ĀSENITA ‘A ‘AHI ‘A E FAKAFOFONGA FALE ALEA KI: **FOLAHA** – SANUALI 2026

1	‘Aho:	21 ‘o Sanuali 2026
2	Feitu‘u:	Holo Fakakolo ‘o Folaha
3	Taimi:	8:00PM
4	Lotu Kamata:	Kau Taki Lotu Pe
5	Lea Talitali	‘Ofisakolo (Lipieti Pahulu)
6	Lipooti ‘a e Fakafofonga moe ngaahi Fanongonongo:	Fakafofonga FaleAlea TT8: Hon. Viliami Sisifa
7	Lipooti ‘a e ‘Ofisakolo moe ngaahi Fanongonongo:	‘Ofisakolo: Lipieti Pahulu
8	Me‘a makehe ‘oku tokanga ki ai ha taha:	Kainga Folaha
9	Fakamālō:	Fakafofonga mei he Kolo & ‘Eiki Minisita Viliami Sisifa
10	Lotu tuku:	Kau Taki Lotu Pe

MINITI 'A' AHI 'A E FAKAFOFONGA FALE ALEA KI FOLAHA: SANUALI 2026

'AHO: 21 'o Sanuali 2026

FEITU'U: Holo Fakakolo 'o Folaha

TAIMI: 8.00PM actual 8.36pm

1. Lotu Kamata: Tangata 'Eiki Faifekau Uesiliana

2. Lea Talitali: 'Ofisakolo Folaha – Lipieti Pahulu

- ✓ Tapu mo e 'Afio 'a e 'Otua Mafimafi' 'i hotau lotolotonga, Tapu ki he kelekele 'o e Kalauni', Tapu kia Lufe, Tupou Leva mo Hou'eiki, Fakatapu kihe kau taki lotu hono kotoa pē. Tapu mo e Pule Fakavahe le'ole'o', 'Otuhouma Nepote, Tapu kihe kau 'Ofisakolo 'o e Tongatapu 8 mo kimoutolu hono kotoa pē kainga Folaha 'oku tau 'i he malumalu 'o e fale' ni. Kole ai keu hufanga atu 'i he lotu lelei ne tataki 'aki 'a e fakataha'anga 'o e efiafi ni, kae 'atā ke fakakakato 'a e fatongia 'o e efiafi' ni.
- ✓ 'Oku ou talitali loto māfana pea mo loto fiefia mo'oni 'akimoutolu hono kotoa 'i he efiafi ko'eni, 'i homou tuku hifo homou ngaahi mo'ua kamou me'a mai ki he 'etau fuofua fakataha Fakafale-Alea 'i he ta'u fo'ou' ni. Tau fakamālō lahi ai ki he 'Eiki Minisita' 'i he'ene liu lalo ka ne a'usia mai 'eni hotau ki'i kolo' ni, ko e fakafe'iloaki mo e fakamālō kia kimoutolu 'i he 'ene a'u kiha tu'unga ko e Minisitā 'i ho'omou poupu lelei. Ko e fakafōtunga 'oku tau mamata ki ai', 'oku hā mai ai 'a e Tauhi Sipi lelei', 'ikai ke tali ki ha tu'utu'u ni mei Fale-Alea ka 'oku ne fie fakamālō mo 'ahia 'a 'ene fanga sipi'. Ko ia 'oku talitali lelei ai 'e he kāinga' ko e he efiafi ni. 'Oku mau lotu mo e poupu lahi atu ki he ngaahi fatongia 'oku hanga mai, pea 'oku 'i ai e 'amanaki mo e tui koe taki lelei 'eni, pea 'oku kau fakataha atu ai moe kakai 'o e kolo ko Folaha' he fua fatongia ki he ta'u ko'eni.

3. Lea Fakafe'iloaki mo e Līpooti 'a e 'Eiki Minisitā.

- ✓ Tapu mo e 'Afio 'o e 'Otua mafimafi' 'i hotau lotolotonga. Tapu ki he kelekele 'o e Kalauni'. Tapu kia Lufe, Tupou Leva mo Hou'eiki, Tapu kia Loutokaiano, Paenga e hau (Filipe), Vakafo'u (Matiu mo Ha'a matapule). Tapu ki he kau taki lotu hono kotoa pē 'oku tau kaungā kau he fakataha'anga 'o e efiafi' ni. Tapu mo e Pule Fakavahe le'ole'o', 'Otuhouma Nepote, Tapu mo e 'Ofisakolo', Lipieti Pahulu mo e toenga 'o e kau 'Ofisakolo 'o Tongatapu 8. Pea pehē ki a Lesieli mo e kau fine'eiki hono kotoa pē. Tapu ki he Tangata'i fonua mo e Fefine'i fonua kotoapē 'o e kolo ko Folaha.
- ✓ Kou tuku ha Fakafeta'i lahi ki he 'Otua Mafimafi' 'i he 'ene tuku mai ke tau ikuna 'a e ngāue mahu'inga 'a e Fonua' kuo lava, 'a e fili hotau kau Fakafofonga ki he Fale Alea 'o Tonga. Pea kuo ne foaki ai keu ikuna 'a e Fakafofonga Falealea ki he Vahenga Fili 'o Tongatapu 8 ki he 2025-2029, Pea 'oku ou fakamālō lahi atu kiate kimoutolu hono kotoa kainga Folaha.
- ✓ 'Oku ou tukupā, teu fai 'osi kia velenga 'ae fatongia' ni, ke 'oua na'a siva ho'omou 'amanaki', pē 'e tuenoa ho'o falalā. Teu hoko pe ko ho'omou sevāniti faifatongia 'i he tokoni mai 'a e 'Eiki'. Fakatauange te tau ma'u ha fa'ahita'u ngāue faka fale-alea fiefia mo fonu 'i he monū'ia.
- ✓ Fakamālō atu he fua hotau ngaahi ngafa fatongia he tapa hono kotoa pē, ngaahi tokoni ki he Pule'anga' ka e 'uma'ā ho'omou 'Ofisakolo'.

4. Līpooti moe Fanongonongo.

- ✓ Na'e malava 'a hono tāpuaki 'i mo fakaava 'a e 'Ofisi fo'ou' 'i he uike kuo'osi' 'aho 16 'o Sanuali 2026. 'Oku tu'u ve'e hala pē fale ni 'i he hala Taufā'ahau Road. Pea ko e 'Ofisi ni, 'oku 'atā ia ki ho'omou ngaahi fiema'u' 'o fakatatau pē ki he taimi ngāue 'a e Pule'anga' 'a ia ko e taimi ngāue koe 8.30am ki he 4.30pm 'i he 'aho Monite ki he Falaite. Kou fiefia ke fakafe'iloaki atu 'a e kau ngāue te nau tokoni atu kiate kimoutolu mo ho'omou ngaahi fiema'u:

Simaima Hoeft – Sekelitali

Viliani Muna – IT Officer/Tafa'aki ki tu'a

➤ **Fakamatala fekau'aki mo e Pa'anga Tokoni mei Fale-Alea;**

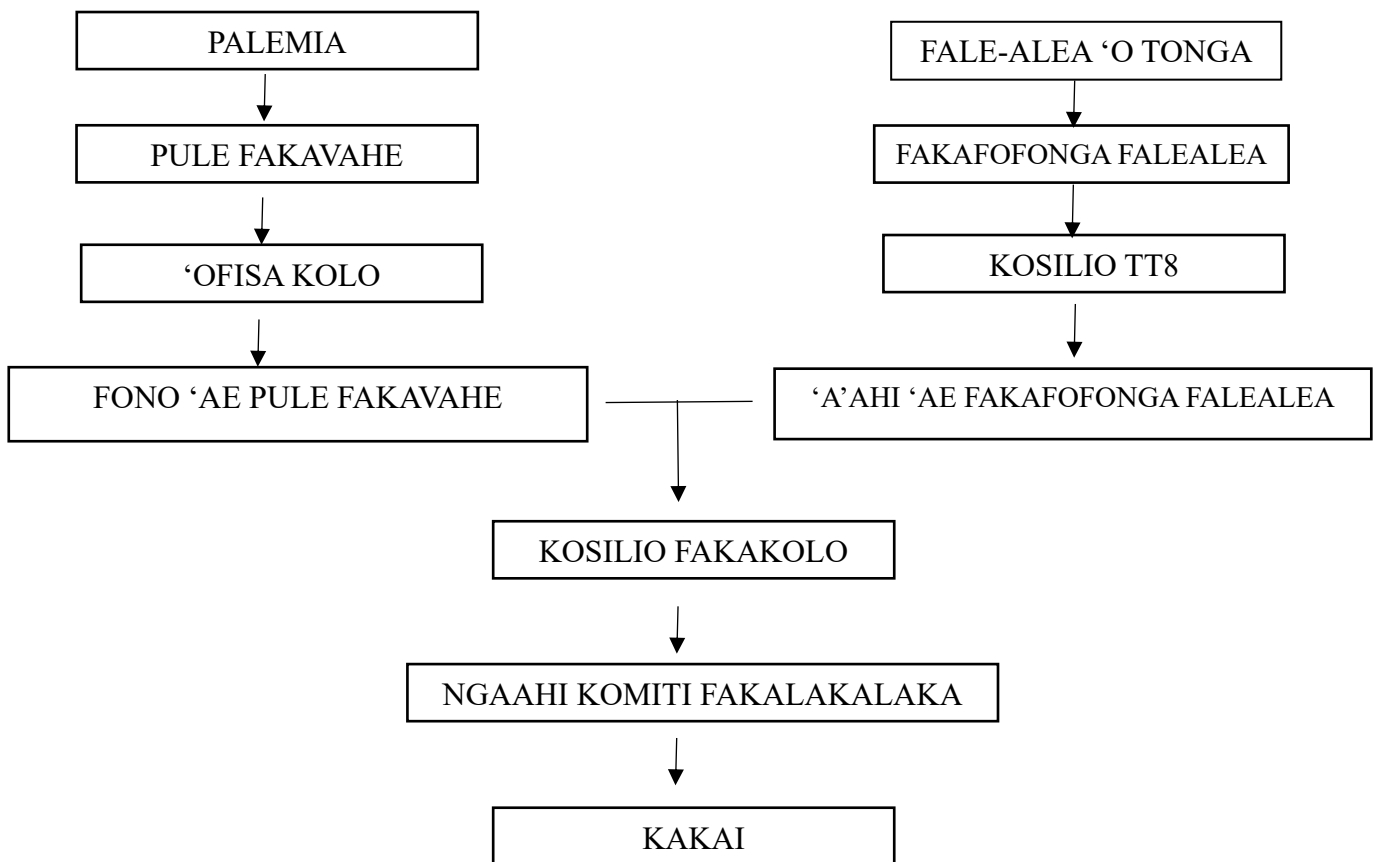
Total Balance Remaining kihe TT8:	\$150,000.00
Total Balance kihe Polisi Fakakolo:	\$ 25,000.00
'Inasi a Folaha mei he TotalBal TT8:	\$ 20,042.00
'Inasi a Folaha mei he \$ Polisi Fkkolo / 6:	\$ 4166.67

- ✓ Kuo 'osi fakapapau'i mai 'oku te'eki ke ngāue'aki 'a e Pa'anga 'e \$100,000 ki he ta'u fakapa'anga Jul 2025-Jun 2026 ko e taumu'a e pa'anga ko 'eni' ki hono fakalelei'i e ngaahi hala 'oku fiema'u vivili 'e he kakai 'o e fonua' ki ai. Ko ia 'e fai leva e sio ki ai mo e kau 'Ofisa kolo' he koe pa'anga ko 'eni' 'oku fiema'u ia ke ngāue'aki kimu'a pea 'osi 'a e ta'u fakapa'anga ko 'eni'.

➤ **Fa'unga Fakatātā ki he hokohoko 'o e mafai fakakolo.**

'Oku fie fakahoko atu heni 'a e fa'unga (structure) 'o e mafai fakakolo' ki he ngaahi tokoni mei he Pule'anga'. 'Oku ou loto ai ke tau fakamo'ui mai 'a e ngaahi kosilio fo'ou fakakolo' pea ke fakapapau'i ai honau kau mēmipa etc.

FA'UNGA FAKATATA 'O E HOKOHOKO 'O E MAFAI FAKAKOLO

- 'Oku fai e tokanga lahi ki he ngaahi Kōmiti iiki 'o e kolo' 'o hangē ko ha ngaahi Kōmiti Ako, Sipoti, kulupu 'ae kakai fefine'(etc) ke nau fa'u pea ke hoko koha kōmiti pe kulupu falala'anga ki he 'ata ki tu'a. 'Okapau 'oku nau lēsisita 'e fai leva a e falala ki he 'enau ngaahi palani mo e fokotu'utu'u ngāue' pea 'e faingofua leva ai 'a hono fakaivia fakapa'anga mei ha ngaahi tokoni mei he 'Ofisakolo', Pule Fakavahe', Fakafofonga Falealea' pea pehē foki ki he Pule'anga'.
- Ko e taha e tokanga' ki he ngaahi Kosilio fakakolo' ke tau fetokoni'aki ai mo e kau ngāue 'o e 'Ofisi' ki hono tauhi e ngaahi tali totongi (receipts) 'a 'etau ngāue'. Ko 'ene maau 'a e ngaahi me'a ko ia' pea 'oku falala mai leva 'a e Pule'anga' ki a kitautolu pea te tau hoko ai koha fa'ifa'itaki'anga lelei ki he toenga ngaahi Vāhenga'.
- 'Oku 'i ai e faka'amu 'a e 'Eiki Palemia' ke fakalahi a e ngaahi tokoni fakapa'anga ko ia 'oku tufa ma'ae ngaahi Vāhenga', Kaikehe, makatu'unga ia mei he maau mo hono fai totonu 'a e ngaahi ngāue 'oku hanga mai. **Note:** He wishes for us to work 2 steps ahead at all times.

- Kapau 'oku 'i ai ha ngaahi fiema'u fakavavevave ke mou kātaki 'o fakahoko mai 'a e ngāue ko ia' 'i he vave taha' ke fakahoko ha ngāue ki ai 'i loto he mahina 'e tolu ka hoko mai, he 'oku fiema'u ia ke fakahoko 'etau līpooti/fakamā'opo'opo ngāue mo e fakamatala pa'anga' 'o teuteu ki he ta'u fakapa'anga hoko (financial year) 'a ia 'oku kamata 'i Siulai 2026 ki Sune 2027.
- 'E kamata ngāue 'a e kau ngāue 'i he 'Ofisi Tongatapu 8 ki hano fa'u ha website 'a e Vāhenga' ke tau fe'ilongaki ai mo hotau kakai' pea ke tukuange ai ki tu'a 'a e ngaahi ongoongo moe ngaahi ngāue 'oku fakahoko 'i hotau Vāhenga. Ko e faka'amu ke tukuange mai ai mo e ngaahi fokotu'utu'u tokoni kotoapē mei he Puleanga' 'oku tau faingamālie ki ai etc.
- Ko 'eku faingamālie 'oku ma'u peau hoko ai ko e Minisitā Ngoue, Me'atokoni moe Vaitātā, pea mo e Minisitā ki he Toutai pea 'oku tau fakafeta'i mo fakamālō ai.
- Ko e majority 'o 'etau falala' mo e ma'u'anga mo'ui' 'oku ma'u ia mei he ongo Potungāue 'e ua ko 'eni'. Ko ia 'oku ou faka'amu ke maau 'a 'etau ngaahi Kōmiti ngāue kihe'etau ngaahi ngāue'o ku hanga mai' pea ke tau hoko ai koha pailate lelei ki he ngaahi Vāhenga fili kehe'.
 - ✓ Ngaahi Fiema'u;
 - Fokotu'u fanga ki'i Kōmiti
 - Fa'u palani mo ha Patiseti
 - Lēsisita
 - Tohi Pangikē ke malu
 - Malava leva ke tokoni mai 'a e Pule'anga' ki ha ngaahi polōseki (project) 'oku fai ha palani ki ai.
- 'Oku 'i ai leva 'a e tokanga lahi atu ki he kakai 'o e fonua', 'a e mahu'inga 'o e lēsisita fili'. 'Oku fiema'u ke teke 'a ho'omou fānau ta'u uataha ki 'olunga ke nau lēsisita, he ko e ngaahi tokoni mei he Pule'anga' 'oku 'omai ia 'o fakatatau ki he lēsisita fili.

5. Lipooti mo e ongoongo 'a e 'Ofisakolo.

Fakamālō pē 'a e 'Ofisa kolo' ki he 'Eiki Minisitā, 'i he ma'u fakamatala mo e fakaongoongo pea ne faka'ata ki he kakai 'o e fakataha ke fehu'i ha fa'ahinga me'a 'oku tokanga kiai.

6. Ngaahi fehu'i pe ko ha me'a kehe 'oku tokanga ki ai ha taha.

1) Tokanga kihe paanga kihe ngaahi hala.

Mēmipa 'o e kolo: Ko 'ene kole fekau'aki mo e sēniti na'e fakamatala he 'Eiki Minisitā, ko e fakapa'anga 'a e ngaahi fakalelei ki hotau hala pule'anga, ke to'o ha 'inasi ai ke fakalelei 'i 'aki 'a e 'ā 'o 'enau fa'itoka'.

Tali e 'Eiki Minisitā: Fakamolemole koe'uhi ko e 'inasi ko ia mei he Pule'anga', 'oku taumu'a pē ia kihe hala pule'anga' 'o 'ikai ke toe kau ai ha me'a kehe.

'Ofisa kolo: Ko 'etau 'inasi mei he pa'anga tokoni' e kau ki ai ngāue ko'eni 'oku fiema'u ki fa'itoka. Tau fakaongoongo ai pea 'e toki fakahoko atu.

2) **Mēmipa 'o e Kolo:** Hufanga he tala fakatapu kakato' ka e 'atā mo 'oku keu fai ha fakamālō ki he 'Eiki Minisitā 'i he'ene anga fakatōkilalo ka e me'a mai ko ho'o fie fe'iloaki mo fakamālō'ia 'a e kakai homau fonua' ni. 'Oku 'i ai ngaahi me'a ku fai atu ki ai 'a e tokanga ko e;

- a) 'Ofisi fo'ou. 'Oku ou fie'ilo leva au pe koe hā tukunga na'e 'i ai e 'Ofisi motu'a' mo e kau ngāue na'e 'i ai? Na'e 'ikai malava ke ke hoko atu ai? He ko'eku tokanga he na'e 'i ai ngaahi palōmesi kia kimautolu kakai' ka na'e 'ikai ke to e fai mai ha'ane ngāue ki ai.
- e) Ko hai 'oku ne totongi e ngaahi fakamole ko ia, kihe 'Ofisi 'a e Tongatapu 8? He ko e fakafofonga 'aki 'eni' e tolu me ia Semisi Fakahau, pea 'oku mau tokanga kihe feliuliuaki ko ia 'a e kau ngāue. Ko e hala fononga 'oku tau teu ki ai ko e hala fononga faingata'a he 'oku fiema'u ia ke tau faitotonu he koe vā mo e kakai', fiema'u pē ke tau femahino'aki he ngaahi me'a ko ia 'o tautefito ki he tafa'aki fakapa'anga'.
- f) 'Oku teuteu foki ke fai 'a e fili Pule Fakavahe. Ko ia kou fie fakahoko atu 'e kau 'etau Pule Fakavahe le'ole'o' ki he fili ko ia, 'oku 'i ai 'a e poupuu atu 'a e motu'a' ni ke tau kau fakataha ki ai ko e pole faingata'a ka 'oku tau fiefia ai ketau fili pē ha tokotaha mei Tongatapu 8.

Tali 'e he 'Eiki Minisitā:

- a) Ko e tu'unga 'oku 'i ai 'a e fehikitaki ko 'eni pea mo e Fakafofonga Falealea mālōlō pea mo e 'Ofisi 'o Tongatapu 8 'oku fakamā'opo'opo pē ia 'e he Fale-Alea 'o Tonga. Ko e ngaahi naunau mo e ngaahi lēkooti 'o e 'Ōfisi' 'oku 'i he falealea pē ia. Ko ia 'i he taimi na'aku ma'u ai 'a e fili Fakafofonga', na'e 'ikai to e fai ha sio kiha tafa'aki. Na'e fai pē feinga ki he 'Ōfisi motu'a' ke mau hoko atu ai, kā na'e ikai malava koe'uhi na'e 'osi tukuange ia 'e he Landlord 'a e loki 'e taha, ko ia na'aku pehē 'oku fu'u si'isi'i 'a e feitu'u na'e faka'atā mai kihe 'etau ngāue' mo hono talitali e fiema'u 'a e kakai'a hotau Vāhenga'. Ko ia na'e fai 'a e fakakaukau ke kumi ha feitu'u l'oku faingofua ki he tokotaha kotoa, tu'u ve'ehala ke faingofua kia kinautolu 'oku ngāue'aki e public transport.
- e) Ko e ngaahi fakamole ki hono fakalelei'i mo hono totongi e 'Ōfisi' 'oku 'i ai pē 'inasi 'o e Vāhenga mei he Falealea' ki he ngaahi fiema'u ko ia'. Kapau na'e 'i ai ha tō nounou pe palopalema ki he 'Ōfisi motu'a' 'oku 'i he Falealea pē ia. Founa ko'eni kou pehē ko e lelei taha ia ke tauhi pē 'a e melino'. 'Ikai to e fai ha sio ki mui, ko e hoko atu ko 'eni' 'oku tau tokanga ki ai ki ha kaha'u lelei ma'a Tongatapu 8.
- f) Ko e kau ngāue 'o e 'Ōfisi', na'aku fili kinaua 'i he 'eku falala makatu'unga 'i he'ena taukei 'i he ngāue 'oku fiema'u ki 'Ōfisi. Na'aku fiema'u ha kau ngāue 'oku malava ke tauhi 'a ho'omou ngaahi fakamatala (information) 'i he malumalu pē 'o 'Ōfisi' pea ngata ai. (Privacy of Customer). Kā ko u fie kole fakamolemole atu ai he 'ikai to e tukuange mai 'a e lakanga' ki tu'a ki he ngaahi kolo' kā ko e taimi nounou na'e fai ai ngāue ki he 'Ōfisi' pea ko hoku fili lelei taha' pē 'eni.

- 3) **Mēmipa 'o e Kolo:** Fakamalumalu atu he kaveinga ko 'eni. Na'e 'i ai foki 'a e ngaahi sēvesi na'a mau malava ai ke ngāue'aki (rent) 'a e ngaahi palau 'a e Vāhenga. Na'e kau 'a e sēvesi ko'eni' he tokoni lahi ai kia kinautolu kau ngoue'. Ko e fehu'i pē 'oku 'i ai ha palau?

Tali 'e he 'Eiki Minisitā: Ko e tu'unga 'oku 'i ai 'a e Palau' 'oku 'ikai to e 'i ai ha palau 'oku lēsisita 'i he Tongatapu 8. 'Oku kau eni he fokotu'u fakakaukau 'oku mau mateuteu kemau ngāue mo feinga ki ai ke 'omai ha palau ke tokonia ai kitautolu.

- 4) **Mēmipa 'o e Kolo:** Ko e tokanga atu pē ia ki he tu'unga 'oku 'i ai 'a e Polisi fakakolo 'a Folaha. 'Oku mātuku 'a e kau mēmipa ia na'e fili ki he fatongia ko 'eni. **Fokotu'u atu;** Ko e fakamatala mai fekau'aki mo e pa'anga 'a e Polisi fakakolo' ko 'eku kole' 'a'aku pē 'e lava ke ta'ofi 'a e pa'anga ko ia' kae 'uluaki fokotu'u ha kau mēmipa fo'ou, fakahoko mo ha ngaahi taumu'a ngāue mo e fokotu'utu'u ke nau lave ai ki he tokoni ko'eni' pea ke nau fie fakahoko lelei 'a e fatongia ko 'eni'.

Tali 'e he 'Ofisakolo: 'I he 'uhinga na'e mātuku ai 'a e kau mēmipa 'o e Polosi Fakakolo', na'aku to'o ai 'e au 'a e 'inasi ko ia he ta'u kuo'osi 'o fakalelei'i 'aki e holo fakakolo'. Ko e sēniti leva 'oku toe ke tukuange mai', 'oku ou fakakaukau au ke fakalelei'i 'aki ia e ki'i 'api he mangatolu, ke hoko ia ko ha 'Ofisi 'o e Polisi Fakakolo.

Debate: 'Oku 'ikai fiema'u 'etau ngāue 'atautolu ke tau taefemahino'aki pehē, ke ke fai pē 'e ko e tu'utu'uni', ka e 'ikai 'uluaki fakahā mai ki he kolo'. Ko e taumu'a 'o e pa'anga ko ia' ko e Polisi Fakakolo 'o 'ikai ko e fakalelei'i ha holo.

- 5) **Mēmipa 'o e Kolo:** Fakamālō pē ki he 'Eiki Minisitā, 'i he'ene 'ahia mai hotau kolo'. Ko e kole moe me'a ku fai ki ai fakahoha'a' ke fakakau atu mu'a 'a e maama hala 'i he fiema'u vivili ko eni 'a e kolo. 'Oku 'ikai malu 'a e fefononga'aki 'a e to'utupu' mo kitautolu kakai 'o e kolo' 'i he fakapo'uli 'a e ngaahi hala Pule'anga'.

Tali 'e he 'Ofisakolo: Na'e 'osi fai pē 'a e kole ko'eni ki Falepa'anga, he ko kinautolu 'oku fakahoko 'a e fatongia tokoni ko'eni'. 'Oku fai pē 'a hono muimui'i pea toki fakahoko atu ka mou manatu'i pē 'oku 'i ai e lisi mo e fiema'u 'a e ngaahi kolo kehe' pea te tau vahevahe lelei pē mo e ngaahi kolo ko ia.

Debate: 'Oku kau 'eni 'i he fiema'u vivili pea 'oku fiema'u ke fai ha kole ki Falepa'anga ke mu'omu'a (prioritize) ki he malu 'a 'etau fānau 'o 'ikai ke ngata pē 'i he'etau fānau fononga lalo ka e pehē kihe fefononga'aki 'i he me'alele foki.

Mēmipa 'o e Kolo: Fakahoha'a e tokotaha' ni ki he ngaahi faka'ilonga hala fakatokanga (Speed Humps) fo'ou 'oku 'asi holo 'i he hala pule'anga' he taimi' ni. 'Oku ou pehē 'oku kau 'eni ia he fakamaumau lahi ki he'emaui ngaahi me'alele'.

Tali 'ehe 'Eiki Minisita: Ko e faka'ilonga hala fakatokanga (Speed Humps) 'oku fa'u ia ko e tokoni ke fakasi'isi'i ai 'a e lele lahi 'a e ngaahi saliate misini he hala pule'anga' pea ke malu'i 'a 'etau fanau mo kitautolu mei he lele lahi 'i he hala pule'anga'. Koe 'uhinga lelei mo mahu'inga 'aupito 'eni ia, ko kitautolu kakai' 'oku fiema'u pē ke tau ngāue'aki lelei pē ke 'oua hoko ha maumau ki ho me'alele. 'Okapau te ke māmālie lelei pē ko e, 'e sai pē ho'o me'alele 'a koe. Ko e me'a pē teu fokotu'u atu' ke vali pe faka'ilonga ke 'ilonga (visible) lelei ki he 'etau sio' ka tau malava mateuteu ai ke tau māmālie.

'Ofisa kolo:

- a) 'I ai 'a e fiema'u kihe'etau ngaahi kulupu fakalakalaka' ke to e lelei ange. 'Oku 'i ai e pa'anga 'e \$20,000 ke tau sio ai ke fakalelei'i 'aki 'a e tau'anga me'alele kihe Clinic ki he malu 'etau kakai'.
- e) Na'e 'osi fai mai 'a e fakatangi mei he Puleako 'o e Lautohi Pule'anga' ke fai ange ha tokoni ki he konga hala ko ia ki 'apiako'. He koe taimi 'oku 'uha ai' 'oku ano e fo'i hala ia koia pea 'oku fakatu'utāmaki ia kihe'etau fanau'. 'Oku fai leva sio ki ai he taimi 'e fai mai ai e tokoni fakapa'anga ki he ngaahi hala pule'anga'.

7. FAKAMĀLŌ:

Tangata'eiki 'Eiki Minisitā:

Fakamalo lahi atu ko e lava lelei ia 'etau fakataha mo kimoutolu kainga 'o Tupuleva, Lufe, pea mo hono tauhi e ma'uma'uluta mo e melino 'o e fakataha' ni.

Koi a ai 'oku ou 'oatu ha 'ofa lahi atu kiate kimoutolu, talamonū atu mo e 'ofa ke tau ma'u ha ta'u ngāue lelei, ngāue fe'ofa'ofa' ni, uouongataha mo monū'ia 'i he lolotonga' ni pea mo e kaha'u' foki.

Fakafofonga 'o e Kolo:

Fakafofonga e lea fakamālō pea neongo e ta'e fe'unga e motu'a' ni, ka kou loto pē ke fai atu ha fakamālō. Fakamālō kihe Eiki Minisitā 'i he'ene liu lalo kae me'a mai. Fakamolemole pe he 'ikai ō mai e kainga ke fakahā mai honau loto, heku 'ikai keu loto au ke toki fai ha talanoa kehekehe ki tu'a. Ko e sevāniti ko e Fakafofonga 'a kima'utolu kakai', ka 'i ai ha me'a 'oku tāla'a, koe taimi pē 'eni. 'I ai 'amanaki lelei e pou pou lelei atu kiai 'a ho'o kau 'Ofisa kolo'. Pea ko ia ka 'i ai ha tō nounou 'i he'etau fengāue'aki ko'eni' ko e alea pē ia 'a kāinga, ka tau faka'otua pē he 'oku faka'otua pē me'a hono kotoa.

8. LOTU TUKU: Tangata'eiki Faifekau